

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. Essentiam aptitudinalem creatam distingui realiter ab existentia
verius est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

& paucis interiectis : Nulle namque ceterarum vniuersaliter de ente, prout ens est, considerant; sed eius aliquam partem abscondentes, quod ei accidit, speculantur. Et ibidem inferius: Manifestum igitur est, quia entia vniuersalia sunt scientia speculativa in quantum entia, & mox indidem: Omnis autem generis vniuersalis est sensus vniuersalis, & scientia, ut Grammatica vniuersalis omnes speculatur voces: quapropter & entis, in quantum est ens, quasque species speculativa vniuersalis est scientia genere, & species specierum. Vnde sic argumentor: obiectum attributionis cuiuscumque scientia speculativa ab arbitrio inuentoris, & plerorumque sectatorum dependet; at Metaphysica scientia speculativa est, ut nunc liquebit: eiusque obiectum attributionis finemque voluit Aristoteles inuentor Metaphysicæ saltem Aristotelicæ, esse ens ut sic, ut ex adductis testimoniis liquidò constat: eique communiter reliqui Philosophi ad stipulati sunt, nimirum D. Thomas, Scotus, Albertus, Aphrodis. Commentator Auicenna, Soncinas, Ægidius, Soarius, Fonseca, alique, quorum census prolixus foret.

Postremò Metaphysicam nulla ratione practicam esse, sed potius omnino speculatiuam, absque longa speculatione quibus animaduertet; cum præcipua, & pleraque eius obiecta citra actionem, praximue sint: tamen autem eatenus parte, qua de ente, de vno, vero, & bono, de accidenti, & prædicamentis agit, ad alicuius rei executionem dirigere possit; tamen acroamatica, & scientifica eorum obiectorum notitia ad Metaphysicam spectans non habet pro fine ordinatè expectabili eorum obiectorum executionem; quis enim altissima huius scientiæ principia propter alicuius accidentis motus localis, verbi gratia, executionem semper facilem, & sæpè inutilem ordinatè expectat. Vnde finis huius scientiæ non est actio, sicuti ad facultatem practicam oportet, sed ipsa veritas, prout ad speculationem requiritur. Plura alia circa obiectum, modumque tendendi Metaphysicæ dici poterant: quæ tamen, quia facilia, in præsentiarum, vel penitus omisimus, vel breuiter attigimus; eo certè consilio, ut in rebus difficilibus postea nobis liceat esse longiores.

LIBER SECVNDVS.

De essentia & attributis entis incorporei præcisè sumpti, siue entis ut sic.

TRACTATVS I.

Quousque essentia entis ut sic distinguatur ab existentia.

CAPVT I.

Essentiam aptitudinalem creatam distinguere realiter ab existentia verius est.

IN TA B. Thomas 1. p. quæst. 3. art. 4. & 2. contra Gent. cap. 32. cui eius ad stipulantur asseclæ. Ita etiam Scotus in 3. dist. 6. quæst. 1. cui etiam eius discipuli adherent. Ac demum ita schola nostræ Societatis Molina 1. p. quæst. 3. disp. 2. Fonseca 5. metaphys. cap. 6. quæst. 6. & cap. 8. quæst. 5. Albertinus tomo 2. corollariorum disp. 1. quæst. 1. Collegium Conimbricense 1. de interpretat. cap. 1. quæst. 2. art. 2. Pro quorum, ac nostræ sententiæ probatione præmitto primò, possibilitatem intrinsecam rerum distinguere realiter ab existentia, quam possibilem denominat. Suadetur primò, quia etiam eorum, qui non distinguunt essentiam actualem ab existentia, plures distinguunt possibilitatem intrinsecam ab existentia, aiuntque hos esse diuersos status. Vide Hurtadum in præfati. Secundò, quia possibilitas est ab æterno, existentia verò in tempore, possibilitas necessaria, existentia contingens; possibilitas improducta, existentia producta: igitur distinguuntur. Dices, distinguere ob argumentum factum possibilitatem extrinsecam prouenientem formaliter ab omnipotentia, distinguere, inquam, ab existentia. Sed contrà: quia ideo omnipotentia ab æterno potest producere, quia res

est possibilis, & non repugnans intrinsecè: igitur hæc possibilitas intrinsecè est distincta ab existentia. Contra secundò: quia tam vera est hæc propositio; ab æterno homo intrinsecè est possibilis; ac est vera hæc; in tempore homo est existens: ergo sicut homo non denominatur in tempore existens per aliquid extrinsecum; ita neque possibilis præcisè per aliquid extrinsecum; alioquin cedo rationem, cur res non sit existens præcisè per aliquid extrinsecum, sicut est possibilis præcisè per aliquid extrinsecum. Confirmatur: quia sicut cum dicitur, homo est possibilis, hæc denominatio est omnino extrinsecè; ita similiter denominatio durantis, vbicati, similis, possent esse omnino extrinsecæ ab omnipotentia. Contra tertio: quia chimæra est ab æterno intrinsecè impossibilis, & non præcisè per denominationem ab omnipotentia, aut alio extrinsecò, ut in Physica fusè probauimus: ergo similiter, &c.

Præmitto secundò, essentiam eam esse, per quam res constituitur in ratione entis. Probatur, quia existentia est ea, per quam res constituitur existens: ergo à pari, essentia est, per quam res constituitur essens, siue ens: id quod D. Thomas de ente & essentia cap. 2. perspicuè docet, ibi: *Nomen igitur essentie non sumitur ab ente secundo modo dicto; aliqua enim dicuntur hoc modo entia, quæ essentiam non habeant, ut patet in priuationibus; sed sumitur essentia ab ente primo modo dicto: unde commentator in eodem loco dicit, ens primo modo significat substantiam rei.* Vnde sic argumentor: essentia sumitur ab ente, idque dicitur ens, quod essentiam, siue substantiam aliquam habet: ergo essentia est, per quam res constituitur in ratione entis: quemadmodum si homo est id, quod corpus, & animam habet, rectè sequitur corpus, & animam esse, per quæ constituitur homo in ratione hominis.

Præmitto tertio, ens esse id, quod potest esse, seu quod

quod est aptum natum habere esse. Hæc conclusio, quæ iam pertinet ad quæstionem, de voce probatur: viuens simpliciter sumptum est, quod aptum natum est vivere, seu quod simpliciter potest vivere: ergo & ens quod potest esse. Probatur antecedens: scilicet ab actuali exercitio vitæ res dicitur simpliciter viuens: ergo sufficit ad conceptum viuentis simpliciter aptitudo sola viuendi in actu secundo. Probatur antecedens: animal concernit conceptum viuentis simpliciter, fortes est animal simpliciter, quantumlibet nullam exerceat operationem vitæ: igitur & viuens. Declaratur contra Caietanum, & Sorum: quia ens sumi potest, aut nominaliter; & ita nihil aliud est, quàm id, quod est aptum esse; aut participialiter: & ita nihil aliud est, quàm quod actu habet esse, siue quod actu est essens, vt ita loquar, siue existens: quam duplicem significationem entis perspicue docent P. Suarez 1. Metaphys. disput. 2. section. 6. & Fonseca 4. Metaphys. capit. 2. quæst. 3. section. 2. igitur ens ita sumi solet, ac debet, vt sit idem, ac aptum natum esse, prout tertio loco supposuimus.

4 Hinc probatur nostra assertio, nimirum distingui realiter essentiam aptitudinalem ab existentia. Essentia est, per quam constituitur ens: sed ratio constitutiva entis distinguitur realiter ab existentia: ergo, &c. Maior constat ex secunda suppositione. Minor probatur: possibilitas intrinseca distinguitur realiter ab existentia, vt perspicuum est ex prima suppositione: sed hæc possibilitas est ratio constitutiva entis, vt liquet ex vltima suppositione: ergo, &c. Confirmatur, quia omnes antiqui distinguunt essentiam realiter ab existentia, tantum habent sermonem de possibilitate, vt colligere est ex Scoto, Capreolo, & aliis: igitur ubi datur realis distinctio huius possibilitatis ab existentia, reipsa datur essentiam aptitudinalem realiter distingui ab existentia.

5 Argumentor secundò: non omne prædicatum posituum hominis est virtualiter intrinsece existentia hominis, seu totalis, seu partialis: non ergo repugnabit prædicatum aliquod posituum hominis, quod respectu eius non sit etiam realiter existens, sed potius ab illius existentia realiter distinctum: sicut quia animal ex conceptu suo non est virtualiter intrinsece rationale, hoc ipso aliquod animal distinguitur realiter a rationali, & non tam est rationale ex parte rei, quàm irrationale: at hoc ipso, quod prædicatum aliquod posituum hominis distinguitur realiter ab eius existentia, sanè in nullum aliud melius cadere potest, & debet talis distinctio, quàm in hominis essentiam potentialem, siue aptitudinalem: hæc ergo ab hominis existentia realiter distinguitur. Porro autem primum, & principale antecedens argumenti multifariam probatur, & declaratur. Namque in primis, iuxta Thomistas recentiores, in diuinis rebus quæuis distinguitur virtualiter ab existentia absoluta Dei, & supra eam nullam addit relationem. Rursus secundò: terminatio libera in sententia Fonseca, Salas, & aliorum Recentiorum distinguitur virtualiter ab existentia Dei, quandoquidem manente existentia Dei perit illa terminatio. Tertio in sententia Thomistarum Caietanum sequentium malitia consistit in posituo: at illa distinguitur virtualiter ab existentia, & entitate actus mali: ergo similiter, &c. Probo minorem: Deus causaliter in hac sententia existentiam, & entitatem actus mali, quin causaliter malitiam posituam, quam vocant defectum, & formale peccati. Quartò, omnis relatio prædicamentalis in sententia plurium Neotericorum virtualiter tantum distinguitur ab existentia, & entita-

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

te sui fundamenti: igitur non repugnat prædicatum posituum distinctum virtualiter ab existentia. Quintò eodem modo philosophantur recentiores in bonitate, & malitia actuum voluntatis, in veritate, & falsitate actuum intellectus: ergo, &c. Sextò idem videre est in malitia positua, quam dicunt recentiores aliqui, non esse etiam realiter entitatem, ac per consequens neque existentiam: quamuis vt ipsi comminiscuntur, quælibet pars complexi, in quo malitia consistit, videlicet actus libertatis, & diuinæ prohibitionis, per quas extrinsece liber, ac prohibitus est dicat entitatem, & existentiam.

6 Præterea septimò idem colligi potest ex sententia eorum, qui asserunt, omnipotentiam nullum dicere ordinem transcendentalem, seu connexionem ad creaturas possibles; & aliunde esse intrinsece, & absolute potentem producere creaturas: prædicatum enim illud potentis posituum est, cum tamen entitas, aut existentia non sit: alias aliqua Deo entitas, aut existentia deperire posset, quantum est ex se: siquidem illud prædicatum ei deficere potest iuxta aduersarios, si per impossibile deficeret creaturarum possibilitas. Octauò ex actu conditionato, qui in multorum sententia transit in absolutum absque additione entitatis, aut existentia. Nondè ex illorum sententia, qui censent, manente existentia Dei ad eius nutum perire posse identitatem virtualem actus, per quem vult, aut non vult, cum ipsius essentia; quod ita mysterium diuinæ libertatis explicent. Decimò ex plurium Thomistarum sententia, qui idem censent de entitate inter partes materia, quæ potest adesse, vel abesse, prout abest, vel adest quantitas, manente tamen tota entitate, & existentia partium. Vndecimò idem declaratur in sententia Albertini, & aliorum, in qua spatium imaginarium est interuallum posituum distinctum ab omni existentia; aliàs aliquid esset à causa prima independens: neque enim Deus facere potest, vt spatia imaginaria in immensum quaquaueversus non diffundantur. Duodecimò eodem modo philosophati sunt multi de tempore imaginario. Decimotertio: carentia, & negatio sunt à parte rei, & tamen distinguuntur ab omni existentia, quæ simpliciter sit existentia: at non est, cur idem dici nequeat de prædicato aliquo posituo: ergo, &c. Hæc aliorum placita idecirco congeffi, non quod pleraque eorum mihi probentur, aut vera esse videantur, sed quod nostræ sententiæ probabilitatem, ac verisimilitudinem maximopere ostendent.

7 Confirmatur: quia etsi prædicatum aliquod posituum distinguatur realiter ab existentia, stat bene dari conceptum communem existentia, conuenientem non minus Deo, quàm creaturæ: ergo præcipuum aduersariorum fundamentum corruit. Probo antecedens, primò: prædicatum posituum, quod potest se communicare, & à quo fluit, & emanat aliud posituum, est prædicatum existens: quod autem huiusmodi non fuit, existentiam non importabit: ergo, &c. Quod quidem declaro in sententia Thomistica, in qua ideo relatio diuina non est operatiua nec ad intra, nec ad extra, quia non importat existentiam: igitur prædicatum existens præter hoc, quod est, esse posituum, debet esse sui communicatiuum. Idem cernere licet in prædicatis posituis supra commemoratis, quæ à conceptu existentia exclusimus: at esse sui communicatiuum est commune omni existentia create, & increate: ergo ex hoc capite non est, cur prædicatum posituum quæ tale præcisè importet existentiam.

8 Secundò idem antecedens declaro: prædicatum,

A 2 vel

vel terminans actionem, & productionem realem, vel identitatem habens cum prædicato, ad quod terminatur actio, importat existentiam, quod non fuerit eiusmodi, non erit prædicatum existentielle: at hic conceptus optimè potest esse communis existentia creatæ, & increatæ: ergo ex hoc capite non est, cur omne prædicatum positivum debeat importare existentiam. Probo minorem de existentia increata, nam de creatâ dubitari nequit: nam existentia relativa Dei terminat productionem: at quodvis aliud prædicatum absolutum Dei habet identitatem cum existentia relativa Dei: igitur conceptus ille communis est Deo, & creaturis. Tandem nullum argumentum est, quo cogamur asserere, essentiam aptitudinalem creatam identificari verè, & realiter cum existentia: igitur excludenda est identitas hæc, quando sic melius explicantur Partes asserentes, existentiam esse extra essentiam creaturæ; & in hoc superari à Deo, de cuius essentia est actu existere.

CAPUT II.

Dissolvuntur argumenta quadam contra doctrinam superiorem.

9 **A**rgues adversus eam primò: essentia potentialis nihil aliud est, quam aptitudo positiva ad esse: sicut ens potentiale, siue aptitudinale nihil aliud est, quam aptum, vel non repugnans esse, seu existere: at hæc aptitudo est realiter indistincta ab existentia: ergo & essentia potentialis est ab ea realiter indistincta. Minor probatur: quia aptitudo positiva ad esse nihil aliud est, quam non repugnans esse: at quælibet res per seipsam habet non repugnare esse: ergo, &c. Confirmatur primò: magis proprium est rei esse, quam intelligi, aut amari: at aptitudo intrinseca ad intelligi, quæ est veritas transcendentalis, & aptitudo intrinseca ad amari, quæ est bonitas transcendentalis, non distinguuntur realiter ab ente: ergo etiam aptitudo intrinseca ad esse ab eo, quod aptum est, à fortiori (ut ajunt) realiter non distinguitur. Minor infrà hoc ipso lib. fusè suadebitur, ac de se perspicua est: prædicatum enim illud intrinsecum, per quod ens esset intrinsecè aptum intelligi, foret, & non foret ens; foret quidem ens, quia esset prædicatum positivum, productum, dependens: & non foret ens, quia id supponunt adversarij; cum aptitudinem illam, ac veritatem transcendentalem intrinsecam ab ente realiter distinguunt. Confirmatur secundò: quia etiam Deo non repugnat existere: sed hæc aptitudo, & non repugnantia est in Deo distincta realiter ab eius existentia: ergo nec in rebus creatis aptitudo ad esse, est realiter distinguenda ab esse. Antecedens quoad utramque partem perspicuum est. Consequentia tenet: nec enim si esse creatum per seipsum non repugnet, ob id in infinitatem creatoris abibit: res namque ab eo, quod aliquid est, per seipsam realiter distinguitur, absque infinitatis prærogativa: à fortiori ergo ab eo, quod repugnans est, per seipsam realiter distinguitur; siue, quod æquipollet, per seipsam non repugnans erit, quin propterea infinitatem vllam sibi arroget.

10 **R**espondeo, argumentum hoc non aliud convincere, quam quod detur in quavis re creatâ aptitudo intrinseca, & identificata ad id, ut existat, à causis suis producat: quod ultro fateor: at fateri non possum; nec ut fatear, cogit argumentum propositum, non dari præter priorem aptitudi-

nem aliam distinctam realiter ab existentia rei creatæ, necnon etiam ab omnipotentia creatoris, quæ huic ab æterno tribuat, ut conditio, seu quasi forma extrinseca denominationem absolute potentis producere creaturas. Et quidem uti in multis actibus veris duplicem agnosco veritatem, aliam distinctam, aliam indistinctam, & essentialem: & in multis similibus Physicè duplicem similitudinem physicam respectu eiusdem termini: & in eodem intellectu respectu cuiusvis obiecti duplicem intellectiōnem, aliam actiuam, passivam aliam: ita haud video, cur in præsentī duplex aptitudo admitti non possit, debeatque ad id, ut quævis creatura existat: quæ ergo earum distinguit realiter ab existentia, ea rationem habet essentia aptitudinalis, siue potentialis. Et vero hæc distinctio non tollit, quominus iure merito prædicatum positivum realiter distinctum ab existentia hominis, v.g. in quo illius essentia aptitudinalis consistit, à nobis suprâ vocatum, iudicatumque sit quid homini intrinsecum: intelligendum enim est, quod sit intrinsecum homini potentialiter sumpto aut certè particulatim, *intrinsecum*, si appellet supra existentiam hominis, non aliud significat, quam quod pertineat ad illam, id prædicati de quo loquimur, sitque eius finita quadam radix, & non positum in omnipotentia Dei infinite superiori, & distanti, nec ab illa derivatum per denominationem extrinsecam.

Argues secundò: si ob aliquam rationem essentia aptitudinalis, siue potentialis distingueretur realiter ab existentia, maximè quia illa esset ab æterno, & hæc in tempore; illa improducta, hæc producta; illa necessaria, & hæc contingens: at ex his prædicatis contradictoriis tantum colligi potest, essentiam aptitudinalem creatam, & existentiam distingui virtualiter intrinsecè: quorsum ergo distinguantur realiter? Respondeo: quævis aliqua prædicata contradictoria tantum arguant distinctionem virtutalem intrinsecam, tamen ubi duo ita comparantur inuicem, ut vnum habeat esse, alterum non esse, non possunt non distingui realiter iuxta illud: *impossibile est idem simul esse, & non esse*: at essentia aptitudinalis habet ab æterno suum esse quale quale, & existentia non esse: igitur distingui debent plusquam virtualiter, atque adeò realiter.

Dices: essentia aptitudinalis non habet esse ab æterno simpliciter, sed tantum cum addito, ut vocant, & secundum quid: unde quæ illæ contradictoria non sunt simul veræ, prima enim est omnino falsa. Ratio est, quia tunc aliquid est simpliciter tale, quando sine addito est tale: homo pictus non est simpliciter homo, quia non est homo sine addito: nunquam enim est verum affirmare, homo pictus est verè homo, sed ad veritatem eius affirmationis oportet aliquid addi prædicato, in hunc modum, homo pictus, siue effigiat. Igitur essentia aptitudinalis ab æterno est essentia, homo ab æterno est animal rationale; non tamen est verum, ab æterno essentiam aptitudinalem esse, aut hominem esse, nisi aliquid adiaceat prædicato; ac per consequens essentia aptitudinali non convenit simpliciter ab æterno esse. Confirmatur, & declaratur: animalitas est separabilis à rationalitate in esse cognito, eo quod sine ea cognosci, & ab ea obiectivè præcindi possit, uti in Dialectica etiam à nobis admissum est: & tamen animalitas non distinguitur realiter à rationalitate, eo quod eiusmodi separabilitas non sit animalitatis penes aliquod eius esse, quod simpliciter, & propriè esse sit, sed solum penes esse intentionale, quod simpliciter, & propriè esse rei non est: nec enim rem cognosci